

TER BESLISSING

Datum

12 januari 2024

Onze Referentie

Min-BuZa.2024.995

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)

3

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

Parlementair overzicht verdragen waarover onderhandeld wordt - peildatum 1 januari 2024

Aanleiding

Ingevolge artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen dient ieder kwartaal een overzicht van in onderhandeling zijnde verdragen te worden aangeboden aan de Staten-Generaal en de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met aanbieding aan het parlement van de kwartaaloverzichten van verdragen waarover onderhandeld wordt. De aanbiedingsbrieven, ter begeleiding van de lijsten 1 en 2, gaan u hierbij ter tekening toe.

Kernpunten

- Lijst 1 bevat een overzicht van de verdragen in onderhandeling die nieuw op de lijst (peildatum 1 januari 2024) staan vergeleken met de vorige lijst (peildatum 1 oktober 2023), aangevuld met de informatie over de strekking ervan.
- Lijst 2 bevat een overzicht van alle verdragen waarover onderhandeld wordt, inclusief de nieuwe verdragen (lijst 2) (peildatum 1 januari 2024).
- Zodra onderhandelingen lopen op basis van concrete teksten, wordt een ontwerpverdrag in het overzicht opgenomen.

Toelichting

- De ontwerpverdragen zijn gegroepeerd per departement, per onderwerp en per land of organisatie. Ook hebben de verdragen een vast referentienummer. Het totale aantal verdragen is vermeld aan het einde van de lijst.
- In lijst 2 zijn negen ontwerpverdragen met een sterretje aangemerkt als "politiek belangrijk". Bij politiek belangrijke verdragen wordt het parlement zo volledig mogelijk geïnformeerd over het verloop van de onderhandelingen, rekening houdend met de noodzakelijke vertrouwelijkheid bij de andere verdragspartners. Bij deze nota is een overzicht met achtergrondinformatie bij deze verdragen gevoegd.
- De politiek belangrijke verdragen zijn:
 1. EU verkiezing leden Europees Parlement; verordening (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);

2. Raad van Europa (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);
 3. Toetreding EU tot EVRM (Minister van Buitenlandse Zaken);
 4. EU - Mercosur Associatieakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
 5. EU - China Investeringsakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
 6. Exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden in de Noordzee (Minister van Economische Zaken en Klimaat);
 7. OESO herziening belasting multinationals (Minister van Financiën);
 8. WHO Internationaal Pandemie-instrument (Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport); en
 9. WHO Internationale Gezondheidsregeling 2005; wijziging (Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport).
- De Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de leden van de Organisatie van Staten in Afrika, het Caribisch Gebied en de Stille Oceaan, anderzijds, is op 15 november 2023 tot stand gekomen en wordt niet meer vermeld in de lijst van ontwerpverdragen en het overzicht met achtergrondinformatie.

Datum
12 januari 2024
Onze Referentie
Min-BuZa.2024.387

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrieven ter ondertekening (5x);
- Lijst 1 – nieuwe ontwerpverdragen stavaza 1 januari 2024 met strekking ervan;
- Lijst 2 – alle ontwerpverdragen stavaza 1 januari 2024;
- Overzicht met achtergrondinformatie over politiek belangrijke verdragen.

Achtergrondinformatie bij politiek belangrijke ontwerpverdragen

Peildatum 1 januari 2024

INLEIDING

Dit overzicht bevat ontwerpverdragen die op de parlementaire ontwerplijsten als politiek belangrijk zijn gemarkeerd. Dit zijn verdragen waarin vanuit het parlement interesse bestaat en waarover reeds met het parlement is gecorrespondeerd.

POLITIEK BELANGRIJKE VERDRAGEN OP PARLEMENTAIRE ONTWERPLIJSTEN

1. EU-verkiezing leden Europees Parlement (hierna: EP); verordening (BZK)

- De Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het EP door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen uit 1976 (hierna: de Kiesakte) is reeds meerdere keren gewijzigd. Aanleiding voor de huidige onderhandelingen in de Raad van de EU (hierna: Raad) over een herziening van de Kiesakte vormt een voorstel van het EP van 3 mei 2022, met als doel de democratische dimensie van de verkiezing van zijn leden te versterken en hierbij de betrokkenheid van de kiezers te vergroten.
- Uiteindelijk dient de Raad het voorstel vast te stellen met eenparigheid van stemmen en goedkeuring van het EP te krijgen. Daarna is voor de inwerkingtreding ook de goedkeuring door alle EU-lidstaten overeenkomstig hun eigen nationale procedures nodig.
- In juni 2022 zijn in Raadsverband de gesprekken gestart over de Kiesakte. Nederland heeft bij de onderhandelingen steeds geïntervenieerd conform het kabinetsstandpunt van 17 juni 2022 en de uitkomst van het debat met de Tweede Kamer (hierna: TK) in juni 2022.
- Het is op dit moment onduidelijk wanneer een definitief besluit over dit initiatiefvoorstel van het EP verwacht kan worden binnen de Raad. Het Zweedse voorzitterschap heeft in mei 2023 een vragenlijst uitgezet onder lidstaten om de bezwaren in kaart te brengen. Nederland heeft hierop gereageerd conform het met de Kamer besproken kabinetsstandpunt en de uitkomsten van het debat in de TK.
- Verschillende lidstaten hebben bezwaren tegen elementen uit het voorstel, waaronder transnationale lijsten, stemmen per brief en een vaste verkiezingsdag.
- Tijdens de Raad Algemene Zaken van 15 november 2023 heeft het voorzitterschap geconcludeerd dat er bereidheid onder lidstaten bestaat om door te spreken over niet-contentieuze onderdelen van het voorstel. Op technisch niveau zal er daarom gesproken worden over onderdelen zoals het tegengaan van dubbele stemmen en de toegankelijkheid van stemlocaties voor mindervalide stemgerechtigden. Aangezien het kabinet waarde hecht aan de vergroting van de democratische legitimiteit van de EU middels dit initiatiefvoorstel, heeft Nederland de voortzetting van de discussie gesteund.
- Gezien het te doorlopen proces, en de bestaande bezwaren van lidstaten, lijkt het niet realistisch dat er een nieuwe Kiesakte is voor de EP-verkiezingen van juni 2024.

2. Raad van Europa (hierna: RvE) (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (BZK)

- Dit (Kader)Verdrag stelt fundamentele principes en regels vast die ervoor moeten zorgen dat het ontwerp, de ontwikkeling en toepassing van kunstmatige intelligentie systemen (hierna: AI-systemen) in overeenstemming zijn met mensenrechten, democratie en de rechtsstaat. Het toepassingsgebied omvat momenteel zowel publieke als private aanbieders en gebruikers van AI-systemen. Het voorstel is om bepalingen op te nemen over bepaalde fundamentele beginselen, waaronder

procedurele waarborgen en rechten die van toepassing zouden zijn op alle AI-systemen, ongeacht hun risiconiveau.

- De onderhandelingen over het verdrag vinden plaats binnen het Comité voor Kunstmatige Intelligentie (hierna: CAI) van de RvE.
- In januari 2023 is door de voorzitter en het secretariaat van het CAI een concepttekst van het verdrag opgesteld die de basis vormt voor de verdere onderhandelingen met de lidstaten van de RvE en *observer states* (zoals Canada, de Verenigde Staten en Japan).
- Gezien de overlap tussen dit verdrag en de EU-regels op het gebied van AI, zijn de EU-lidstaten het in november 2022 eens geworden over een mandaat dat de Europese Commissie (hierna: EC) een exclusief onderhandelingsmandaat geeft voor onderwerpen die binnen de exclusieve EU-bevoegdheden vallen.
- Inmiddels is de tweede lezing afgerond. In januari 2024 volgt nog een derde lezing, waarna de tekst in maart 2024 door het CAI moet worden afgerond en voorgelegd aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa.

3. Associatieakkoord EU – Mercosur (BZ/BHOS)

- Op 28 juni 2019 heeft de EU met de vier Mercosur-landen Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay (hierna: Mercosur) op onderhandelaarsniveau overeenstemming bereikt over een handelsdeel bij een breder associatieakkoord (hierna: het onderhandelaarsakkoord).
- In 2021 heeft de EC EU-lidstaten om inbreng verzocht met betrekking tot mogelijke aanvullende afspraken met Mercosur over handel en duurzame ontwikkeling, die de belangrijkste zorgen van de EU over duurzaamheid (met name ontbossing) moeten adresseren. In oktober 2021 heeft Nederland gehoor gegeven aan dit verzoek van de Commissie. De Nederlandse inbreng is met de TK gedeeld.
- Wageningen Universiteit heeft de potentiële effecten van het Mercosur-akkoord op de Nederlandse economie – in het bijzonder op boerenhuishoudens – kwantitatief in kaart gebracht. Op 14 januari 2021 is het eindrapport naar de TK gestuurd. De conclusie is dat Nederland in bescheiden mate zal profiteren van het onderhandelaarsakkoord, inclusief de Nederlandse landbouw, al zijn er ook landbouwsectoren die licht nadelige gevolgen zullen ondervinden.
- De aanvullende duurzaamheidsafspraken met Mercosur zijn geconcretiseerd in een voorstel van de EC om te komen tot een additioneel instrument bij het onderhandelaarsakkoord. De EC heeft dit voorstel in maart 2023 aan Mercosur voorgelegd. Mercosur heeft op 14 september jl. gereageerd op het voorgestelde additioneel instrument. Momenteel zijn de EC en Mercosur hierover nog in onderhandeling, evenals over aanvullende wensen van Mercosur die raken aan specifieke onderdelen van het onderhandelaarsakkoord.
- Besluitvorming in de Raad over het pakket van een onderhandelaarsakkoord met het additioneel instrument heeft niet vóór 2024 plaatsgevonden.
- Het afgelopen jaar heeft de TK drie moties (alle PvdD) met betrekking tot EU-Mercosur aangenomen. Het betreft drie verzoeken aan de regering: ten eerste om aan te geven dat NL het EU-Mercosur associatieakkoord zal blokkeren als er bepalingen over landbouw worden opgenomen; ten tweede om zich tegen splitsing van het EU-Mercosur akkoord uit te spreken, waarbij de EC als onderhandelaar (waar nodig gezamenlijk met de Hoge Vertegenwoordiger) een voorstel zou doen om het uiteindelijke onderhandelingsresultaat in meerdere, aparte akkoorden voor te leggen aan de Raad, en hiertoe brede steun van andere EU-lidstaten te zoeken; en ten derde om te eisen dat tijdens de onderhandelingen over het EU-Mercosur akkoord de EU-ontbossingsverordening niet wordt ondermijnd.
- In Kamerbrieven is aangegeven dat het kabinet pas een positie zal bepalen ten aanzien van een mogelijk associatieakkoord tussen de EU en Mercosur op het moment dat alle daartoe noodzakelijke stukken door de EC ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd. In de tussentijd zal NL binnen de EU bepleiten dat het EU-Mercosur verdrag een geïntegreerd associatieakkoord blijft.

4. EU – China investeringsakkoord (BZ/BHOS)

- De *EU-China Comprehensive Agreement on Investment* (hierna: investeringsakkoord) heeft als doel de Chinese markt beter toegankelijk te maken voor Europese investeerders, bijvoorbeeld door middel van het bewerkstelligen van toegang tot meer sectoren en een gelijk spelveld.
- Het ontwerp-investeringsakkoord dat op 30 december 2020 is gepresenteerd is onverwacht geaccordeerd door China, met een inspanningsverplichting om openstaande conventies van de *International Labour Organization* – onder meer tegen dwangarbeid – te ratificeren. Dit akkoord zit formeel nog in de fase van juridische opschoning en vertaling.
- Op 22 maart 2021 heeft de EU gerichte sancties aangekondigd tegen Chinese individuen en entiteiten die betrokken zijn bij de mensenrechtenschendingen in Xinjiang. China heeft hierop gereageerd door sancties op te leggen met betrekking tot Europese politici (lees: Europarlementariërs en nationale volksvertegenwoordigers), Europese instanties, en academici.
- Op 20 mei 2021 heeft het EP voor een motie gestemd waarin het uitsloot het ontwerp-investeringsakkoord voor inhoudelijke behandeling te agenderen zolang de sancties tegen Europese politici in stand blijven. Het EP heeft daarbij vermeld dat de mensenrechtensituatie in overweging zal worden genomen bij het behandelen van het investeringsakkoord, ook nadat de sancties opgeheven worden. Hiermee ligt het proces feitelijk stil.
- Formeel is de volgende fase van besluitvorming over het ontwerp-investeringsakkoord goedkeuring door de Raad en het EP. Er zal geen sprake zijn van ratificatie door de lidstaten, omdat het waarschijnlijk een *EU-only* verdrag wordt. Het investeringsakkoord zal namelijk geen bepalingen over investeringsbescherming bevatten (in tegenstelling tot bijvoorbeeld CETA), omdat de Chinese en Europese posities hierover te ver uiteen liggen. Daarom zullen de lidstaten – waaronder Nederland – hun bestaande bilaterale investeringsbescherming behouden onder de huidige tekst van het investeringsakkoord. Verder heeft Nederland officieel nog geen positie ingenomen, omdat er nog geen definitieve tekst van het principeakkoord beschikbaar is.

5. Verdrag inzake de toetreding van de EU tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) (BZ)

- Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: EU-Hof) heeft in 2014 geoordeeld dat de Ontwerptoetredingovereenkomst die in 2013 was uitonderhandeld tussen de EU en de RvE op een aantal punten onverenigbaar was met het Europees recht.
- Sinds 2020 is heronderhandeld tussen de EU en de RvE om tegemoet te komen aan het advies van het EU-Hof.
- Tijdens de laatste onderhandelingsronde die plaatsvond van 14-17 maart jl. is een voorlopig akkoord op onderhandelaarsniveau bereikt, mede doordat de EU heeft aangegeven in te zetten op het intern oplossen van bezwaar van het EU-Hof ten aanzien van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB), het laatste openstaande bezwaar.
- Het is noodzakelijk dat de EU een oplossing voor dit bezwaar vindt om tot een finaal akkoord te komen en toetreding van de EU tot het EVRM te realiseren.
- In de EU wordt daarom verder gewerkt aan een oplossing hiervoor. NL steunt – net als de grote meerderheid van lidstaten – een interpretatieve verklaring over het GBVB als mogelijke oplossing. Vaststelling van de verklaring vereist echter consensus. Op dit moment is er geen consensus voor deze oplossing, noch voor een andere oplossing voor het GBVB-bezwaar.
- Binnen de Raad (en ook door de andere EU-instellingen) wordt zo snel mogelijke toetreding van de EU tot het EVRM breed gedragen.

6. Verdrag betreffende de exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden in de Noordzee (EZK)

- Dit betreft een verdrag met Duitsland over samenwerking op het gebied van exploratie en exploitatie van koolwaterstoffen (aardgas) ten aanzien van projecten in de territoriale zee tussen 3 en 12 zeemijlen (hierna: het Verdrag). Dat betreft in eerste instantie het N05-A-veld, maar er zijn ook andere, aangrenzende koolwaterstoffenvelden die grensoverschrijdend zijn. Het gasveld N05-A ligt aan beide zijden van de lijn die overeengekomen is in het op 24 oktober 2014 op de Eems gesloten Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende het gebruik en beheer van de territoriale zee van 3 tot 12 zeemijlen (*Trb.* 2014, 182). Inmiddels zijn de onderhandelingen afgerond. De Duitse en Nederlandse tekstversies worden nu naar eensluidendheid geverifieerd.
- Het Verdrag is noodzakelijk, omdat er tussen Nederland en Duitsland verschil van inzicht bestaat over de toepassing van al bestaande verdragen tussen beide landen die regelingen bevatten voor de winning van delfstoffen op het continentaal plat. Dit verschil van inzicht houdt verband met het ontbreken van overeenstemming tussen Nederland en Duitsland over de zijwaartse afbakening van de territoriale zee van beide landen.
- Het Verdrag heeft derhalve als primair doel een regeling te treffen voor de gezamenlijke exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden en de verdeling van de daaruit voortvloeiende hoeveelheden gewonnen koolwaterstoffen, kosten en opbrengsten.
- Verder worden er in het Verdrag aanvullende afspraken gemaakt over samenwerking tussen Nederlandse en Duitse toezichthouders overeenkomstig verdragen betreffende informatievoorziening en grensoverschrijdende milieueffecten. Deze verdragen zijn: het op 25 juni 1998 in Aarhus gesloten Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (*Trb.* 1998, 289 en *Trb.* 2001, 73) en het op 25 februari 1991 in Espoo gesloten Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (*Trb.* 1991, 104 en *Trb.* 1991, 174).
- Het uitgangspunt blijft dat ten westen van de voornoemde lijn uitsluitend het recht van Nederland van toepassing zal zijn, en ten oosten van de lijn uitsluitend het recht van Duitsland.

7. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (hierna: OESO) herziening belasting multinationals (FIN)

- Op initiatief van de OESO hebben 140 landen van het *Inclusive Framework* (hierna: IF) zich gecommitteerd aan een herziening van de belastingheffing van (zeer winstgevende) multinationals. Deze herziening bestaat uit twee pijlers.
- Pijler 1 omvat een herverdeling van belastingheffingsrechten over de winsten van de grootste en meest winstgevende multinationals. Op basis van Pijler 1 krijgen de landen waar deze multinationals veel afnemers of gebruikers hebben extra winsten en heffingsrechten toebedeeld. Dat betekent dat andere landen winsten en heffingsrechten zullen moeten inleveren om te voorkomen dat de herverdeelde winsten dubbel worden belast. De afspraken van deze pijler worden uitgewerkt in een Multilaterale Conventie (hierna: MLC). Het tijdspad voor deze MLC is (wederom) herzien; de ondertekening is nu beoogd voor halverwege 2024.
- Pijler 2 bevat afspraken over een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing bij multinationals. Voor Nederland zijn de nationale maatregelen opgenomen in de Wet minimumbelasting 2024. Deze wet vormt tevens de implementatie van Richtlijn (EU) 2022/2523 van de Raad van 14 december 2022 tot waarborging van een mondiaal

minimumniveau van belastingheffing voor groepen van multinationale ondernemingen en omvangrijke binnenlandse groepen in de Unie (PbEU 2022, L 328/1). Daarnaast is als onderdeel van Pijler 2 ook een modelbepaling ontwikkeld voor belastingverdragen, de "Subject to Tax Rule" (STTR). Deze STTR zorgt ervoor dat landen bepaalde uitgaande betalingen in afwijking van andere (bestaande) afspraken in belastingverdragen tot een nu afgesproken maximum kunnen belasten als deze in het land van ontvangst onvoldoende worden belast. IF-landen hebben zich er politiek aan geëngaat om een STTR op te nemen in verdragen met ontwikkelingslanden als deze daarom verzoeken. Aangezien Nederland de betreffende betalingen in principe voldoende belast, is het de vraag of ontwikkelingslanden zullen verzoeken om de STTR te implementeren in verdragen met Nederland. In dat geval kan de implementatie bilateraal plaatsvinden of via een nieuw Multilateraal Instrument (werktitel: STTR-MLI), naar analogie met het eerdere 'Base Erosion and Profit Shifting-MLI' (BEPS-MLI).

- De TK heeft interesse getoond in dit IF-project en wordt om die reden door de staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst nauw geïnformeerd over de onderhandelingen en voortgang. Op 24 oktober 2023 heeft de TK nog een brief ontvangen over Pijler 1.

8. WHO Internationaal Pandemie-instrument (VWS)

- Op 1 december 2021 hebben de leden van de *World Health Organization* (hierna: WHO) gezamenlijk overeenstemming bereikt over het starten van onderhandelingen over de totstandkoming van een internationaal instrument met betrekking tot pandemische preventie, paraatheid en respons. Hiertoe is een *Intergovernmental Negotiation Body* (INB) opgericht waarin alle WHO-lidstaten zijn vertegenwoordigd.
- Onderwerpen die in het pandemie-instrument opgenomen zouden kunnen worden, zijn onder meer een *One Health*-aanpak, eerlijke toegang tot medicijnen, vaccins en medische hulpmiddelen, het delen van data en materialen over genoomreeksen, en versterking van de mondiale capaciteiten en financiering voor pandemische preventie, paraatheid en respons.
- Eind juli 2022 zijn de eerste contouren van het pandemie-instrument in kaart gebracht. Verder zijn de WHO-lidstaten overeengekomen dat ze zullen werken aan het sluiten van een internationale overeenkomst met relevante verplichtingen en aanbevelingen.
- In januari 2023 is een concepttekst van het instrument gepresenteerd met daarin de verzamelde inbreng van alle WHO-lidstaten. In februari 2023 zijn de onderhandelingen van start gegaan. In opeenvolgende sessies wordt de concepttekst van het instrument besproken. Dit zal gebeuren met inbreng van de regionale WHO-comités, aangevuld met informele, gerichte consultaties van experts en openbare hoorzittingen, waar ook maatschappelijke organisaties aan kunnen deelnemen.
- Afgelopen maanden zijn de onderhandelingen rondom enkele belangrijke thema's geïntensiveerd. Er is medio oktober 2023 een aangepaste onderhandelingstekst gepresenteerd door het INB, die de basis vormt van de onderhandelingen in de komende maanden.
- Het streven is om het instrument in mei 2024 te laten aannemen door de Wereldgezondheidsvergadering.

9. Wijziging van de Internationale Gezondheidsregeling (2005) (VWS)

- In het kader van de lessen die getrokken zijn uit de wereldwijde bestrijding van de COVID-19-pandemie zijn de leden van de WHO in onderhandeling getreden over het wijzigen van de Internationale Gezondheidsregeling uit 2005 (hierna: IHR 2005). De wijziging beoogt het internationale gezondheidssysteem zo te verbeteren dat WHO-lidstaten hun nationale capaciteiten versterken en dat er internationaal beter

samengewerkt wordt, zodat er bij eventuele volgende gezondheids crises adequater en efficiënter kan worden opgetreden.

- De wijziging van de IHR 2005 heeft raakvlakken met het onderhandelingstraject voor het WHO Internationaal Pandemie-instrument (zie nr. 8).
- In juni 2023 heeft de TK gedurende de voorhangprocedure voor de meest recente wijzigingen van de IHR 2005, die in 2022 zijn aangenomen door de Wereldgezondheidsvergadering, aangegeven deze aan uitdrukkelijke goedkeuring te willen onderwerpen.
- De op dit moment in onderhandeling zijnde wijzigingen zullen omvattender zijn dan die uit 2022.